

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
The Journal Of Social Sciences Institute

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
THE JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES
INSTITUTE

ISSN: 1302-6879

DERGİMİZ

DergiPark
AKADEMİK
Tübitak DergiPark

Google
akademik

TARAFINDAN TARANMAKTADIR

ULUSLARARASI HAKEMLİ DERGİDİR

YIL/YEAR: 2017 SAYI/NUMBER: 37

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
The Journal Of Social Sciences Institute

Hakemli Dergi, Yıl 2017 Sayı:37
Peer-Reviewed Journal, Year:2017 Issue: 37

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
THE JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

Sahibi/Owner

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Adına
Doç. Dr. Bekir KOÇLAR

Editörler/Editors

Yrd. Doç. Dr. Abdulaziz KARDAŞ
Yrd. Doç. Dr. Ercan ÇALIŞ

Tercüme ve Dil Editörleri/Translation and Language Editors

Prof. Dr. M. Şirin ÇIKAR (Arapça)
Doç. Dr. Cavid QASIMOV (Rusça)
Yrd. Doç. Dr. Aydın GÖRMEZ (İngilizce)
Yrd. Doç. Dr. Süleyman ERATALAY (Almanca)
Yrd. Doç. Dr. Mustafa SOLMAZ (Fransızca)

Yayın Kurulu/Editorial Board

Prof. Dr. Abed Elrahim Azzam Mohammad MARASHDEH,
Jadara Üniversitesi, Ürdün
Prof. Dr. Ali J. Al-ALLAQ, el-Ain Üniversitesi, Birleşik Arap Emirlikleri
Prof. Dr. Alfina SİBGATULLİNA- Russian Academy of Sciences- Rusya
Prof. Dr. Azmi SÜSLÜ-Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Bayram KODAMAN-Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof. Dr. Faruq MAWASİ, Al Qasimi Academy, Filistin.
Prof. Dr. Ivan BALTA-University of Osije- Hırvatistan
Prof. Dr. Hasan ÇİÇEK- Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Medhat Saad Mohamed ELGAYAAR, Zagazig Üniversitesi, Mısır
Prof. Dr. M. Şirin ÇIKAR- Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Munjid Mustafa BAHJAT, International Islamic University, Malaysia.
Prof. Dr. Necmettin ALKAN-Karadeniz Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Nimetullah HAFİZ-Balkan Tarihi Araştırmaları Merkezi-Kosova
Prof. Dr. Öztürk EMİROĞLU-Varşova Yunus Emre Enstitüsü-Polonya
Prof. Dr. Recai KARAHAN, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Salim CÖHCE İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Sami Alı JABBAR, Basra Üniversitesi-Irak
Prof. Dr. Serbo RASTODER-University of Montenegro-Karadağ
Prof. Dr. Süleyman Turduyevič KAYIPOV-Sincan Pedagoji Üniversitesi-Çin
Doç. Dr. Bekir KOÇLAR-Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Tamer BALCI - The University of Texas-ABD
Doç. Dr. Vitaliy POZNAHİREV, Russian Academy of Sciences- Rusya
Yrd. Doç. Dr. Abdulaziz KARDAŞ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul ÇAVDAR, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Salih Ahmad ABDULVEHHAB-Ezher Üniversitesi-Mısır

Danışma Kurulu/Advisory Board

Prof. Dr. Alfina SİBGATULLİNA
Prof. Dr. Ali Fuat DOĞU
Prof. Dr. Azmi SÜSLÜ
Prof. Dr. Bayram KODAMAN
Prof. Dr. S. Cem ŞAKTANLI
Prof. Dr. Cesur PEVLEVAN
Prof. Dr. Hasan BABACAN
Prof. Dr. Ivan BALTA
Prof. Dr. Metin AYYIŞIĞI
Prof. Dr. Mehmet AYGÜN
Prof. Dr. Necdet HAYTA
Prof. Dr. Nimetullah HAFIZ
Prof. Dr. Rafet ÇAVUŞOĞLU
Prof. Dr. Reha SAYDAN
Prof. Dr. Salim CÖHCE
Prof. Dr. Serbo RASTODER
Prof. Dr. Süleyman Turduyevič KAYIPOV
Prof. Dr. Zeki TAŞTAN
Doç. Dr. A. Menaf TURAN
Doç. Dr. B. Cercis TANRITANIR
Doç. Dr. Ferit İZCİ
Doç. Dr. M. Akif ARVAS
Doç. Dr. Suvat PARİN
Doç. Dr. Tamer BALCI
Doç. Dr. Tuncay ÖĞÜN
Doç. Dr. Zafer KANBEROĞLU

Sekreteryas/Secretary

Ahmet KÖKLÜ
Murat ÇABAZ

Dizgi-Baskı/Print-Composiion

Baranoğlu Ofset Matbaacılık: (0432)215 94 06 VAN

Yazışma Adresi/Correspondence Address

Yrd. Doç. Dr. Abdulaziz KARDAŞ
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü/VAN
Tel: 0432 225 11 17- 0432 225 10 24 /2002- Fax:0432 225 10 52
İleti Adresi: <http://www.yyusbedergisi.com/>

Baskı Yılı/Date of Publication

2017

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

DİL VE EDEBİYAT/LANGUAGE AND LITERATURE

Yrd. Doç. Dr. Ömer DEMİRBAĞ

Şeyh Gâlib Şair Şeyh Mi Şeyh Şair Mi?
Sheikh Galib a Sheikh Poet or a Poet Sheikh?

11

Prof. Dr. Hüseyin KARADAĞ

Türkistan'da Hayvan ve Hayvancılıkla İlgili Mitolojik ve Geleneksel Kültürün
Günümüzdeki Etkileri
*The Current Effects of Mythological and Traditional Cultures Related to Animal and
Animal Husbandry in Turkestan*

21

Dr. Okan ALAY

Elif Şafak'ın İskender Romanında Halkbilimi İzlekleri
Folkloric Themes in Elif Shafak's Novel İskender

41

Yrd. Doç. Dr. Nesim SÖNMEZ

Hacı Bayram-ı Veli' de Dil ve Edebiyat
Language and Literature in Hacibayram-i Veli

55

İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER/ ECONOMIC AND ADMINISTRATIVE SCIENCES

Doç. Dr. M. Akif ARVAS

Doç. Dr. Zafer KANBEROĞLU

Arş. Gör. Mustafa TÜRKMENOĞLU

Türkiye'de Ekonomik Büyüme, Enerji Tüketimi, Finansal Kalkınma ve
Karbondiyoksit Salınım İlişkisi
*The Relationship Between Economic Growth, Energy Consumption, Financial
Development and Co2 Emissions in Turkey*

65

Yrd. Doç. Dr. Abdullah OĞRAK

Yrd. Doç. Dr. Şakir İŞLEYEN

Ayfer DEMİR ERDEN

Örgütlerde Stres Yönetimi: Acil Servis Örneği
Stress Management in Organizations: Emergency Service Examination

79

Öğr. Gör. Ahmet Baran YILMAZ

Arş. Gör. Seda BAŞAR YILMAZ

Öğr. Gör. Erdal DEMİR

Enflasyon Oranları ile Enflasyon Belirsizliğinin Arasındaki İlişkinin
Ekonometrik Analizi: Türkiye Örneği
*Economic Analysis of the Relationship Between Inflation Rates and Inflation Uncertainty:
The Case of Turkey*

99

Esra YILMAZ

Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman ÇALIK

Hizmet İçi Eğitim Programlarının Kamu Çalışanlarının Motivasyonuna Etkisi: Karayolları
11. Bölge (Van) Müdürlüğünde Bir Uygulama
*The Motivation of the Public Workers in In-service Training Programs: An Application in
the 11th District (Van) Directorate*

113

Öğr. Gör. Murat KARA

Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programı Öğrencilerinin Mesleki Becerilerinin
İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma: Gevaş Meslek Yüksekokulu Örneği
*Accounting and Tax Application Program Professional Skills of Students a Research on
Investigation: Gevas Vocational School Sample*

139

Öğr. Gör. Mehmet Sadık ÇOBAN Öğr. Gör. Erdal DEMİR Öğr. Gör. Dr. Ayhan CESUR İnsan Kaynakları Yönetiminde İşgören Eğitiminin İncelenmesi <i>Investigation of Employer Education in Human Resources Management</i>	153
--	-----

FELSEFE/ PHILOSOPHY

Prof. Dr. Hasan ÇİÇEK Öğr. Gör. Hacı YILMAZ Gezgin Şair/Düşünür: Feqiyê Teyran <i>A Tarveller Poet/wise: Feqiyê Teyran</i>	173
---	-----

İLÂHİYAT / TEOLOGIE

Yrd. Doç. Dr. Ali HATALMIŞ İslam Tarihinde İlk Darbe Girişimi ve Hz. Osman'ın Şehit Edilmesi <i>First Coup Attempt in Islamic History and Martyrdom of Caliph Osman</i>	183
--	-----

Yrd. Doç Dr. Yunus KAPLAN Kindî Felsefesinde Faziletlerin Epistemik Zeminini <i>Epistemic Ground of Virtues in the Philosophy of Al-kindî</i>	209
--	-----

Yrd. Doç Dr. İbrahim SÜRÜCÜ Kur'an'daki Bazı Değerler Bağlamında Pozitif Psikoloji <i>Positive Psychology in a Relevant Value in Qur'an</i>	225
--	-----

SOSYOLOJİ/ SOCIOLOGY

Öğr. Gör. Songül ÇAKMAK Arvasi Tarikatında Çokeşlilik ve Kadının Toplumsal Cinsiyet Açısından Sosyal Statüsü <i>Polygamy in Arvasi Cult and Social Status of Women in Respect of the Social Gender Phenomenon</i>	259
---	-----

TARİH/ HISTORY

Doç. Dr. Bekir KOÇLAR Türkiye-Suriye Sınırında İhlâller ve Eşkıyalık <i>Violations and Banditry in Turkey-Syria Border (1923-1938)</i>	277
---	-----

Doç. Dr. Murat AKTAŞ Osmanlı İmparatorluğu'nda Askeri Darbeler <i>The Military Coups in the Ottoman Empire</i>	295
---	-----

Doç. Dr. Mehmet PINAR Anadoluculuk Ekseninde Türkiye Köylü Partisi (1952-1958) <i>The People of Turkey Associated With Anatolianism (1952-1958)</i>	317
--	-----

Yrd. Doç. Dr. Abdurrahim TUFANTOZ I. Haçlı Seferi ve Musul Valisi Kürboğa <i>I. Crusade and Kurboğa the Governor of Mosul</i>	341
--	-----

Dr. Fikret SÜLEYMANOĞLU Tiflis Eyaleti'nin Demirçhasanlı Nahiyesi Osmanlı Hakimiyeti Döneminde (1723-1728'lı Yıllar) <i>Damirchhasanly District of Tiflis Province Under the Ottoman Empire (1723-1728)</i>	357
---	-----

Yayın İlkeleri ve Yazım Kuralları	367
--	-----

37. SAYI HAKEMLERİ / REVIEWERS OF THE 37 TH ISSUE

Prof. Dr. Ahmet BURAN	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan ÇİÇEK	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Hayati AYDIN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet AYGÜN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Metin AYIŞIĞI	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Süleyman Turduyevic KAYIPOV	Sincan Pedagoji Üniversitesi-Çin
Doç. Dr. A. Menaf TURAN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Bekir KOÇLAR	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Engin ÖNER	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Ferit İZCİ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. M. Akif ARVAS	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Selma BAŞ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Suvat PARİN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Abdulaziz KARDAŞ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Abdulah OĞRAK	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir GÜMÜŞ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet OĞUZ	Karabük Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ayşe ERTUŞ	Hakkâri Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ercüment TOPUZ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Cemil KÜÇÜK	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Erkan AFŞAR	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Faruk KALAY	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Haluk YEGİN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Bakır ŞENGÜL	Bitlis Eren Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet PINAR	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Selim AYDAY	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mahmut DÜNDAR	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Murat KEKLİK	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nevzat KELEŞ	Bingöl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ömer DEMİRBAĞ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ömer TOKUŞ	Bingöl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ömer OBUZ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Recep DEMİR	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Rahmi TEKİN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ramazan ÖZMEN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sevda ERATALAY	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sevgül TÜRKMEÑOĞLU	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Süleyman ERATALAY	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Tahir ZORKUL	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Veysi SEVİNÇLİ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

HAKEMLERİMİZ / REFEREES

Prof. Dr. Ahmet BURAN	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Abed Elrahim Azzam Mohammad	MARASHDEH, Jadara Üniversitesi, Ürdün
Prof. Dr. Ali J. Al-ALLAQ,	el-Ain Üniversitesi, Birleşik Arap Emirlikleri
Prof. Dr. Azmi SÜSLÜ	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Fuat DOĞU	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Alfina SİBGATULLİNA	Russian Academy of Sciences-Rusya
Prof. Dr. Bayram KODAMAN	Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof. Dr. Bedri SARICA	Pamukkale Üniversitesi
Prof. Dr. B. Kemal YEŞİLBURSA	Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Cesur PEHLEVAN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Erdal AYDOĞAN	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Faruk ALAEDDİNOĞLU	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Faruq MAWASİ,	Al Qasimi Academy, Filistin.
Prof. Dr. Ivan BALTA	University of Osije- Hırvatistan
Prof. Dr. Medhat Saad Mohamed ELGAYAAR,	Zagazig Üniversitesi, Mısır
Prof. Dr. Munjid Mustafa BAHJAT,	International Islamic University, Malaysia.
Prof. Dr. Nimetullah HAFIZ	Balkan Tarihi Araştırmaları Merkezi-Kosova
Prof. Dr. Salim CÖHCE	İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. S. Esin DAYI	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Gülay ÖĞÜN BEZER	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan BABACAN	M. Akif Ersoy Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim ÖZCOŞAR	Mardin Artuklu Üniversitesi
Prof. Dr. İsa YÜCEER	Bitlis Eren Üniversitesi
Prof. Dr. M. Salih ARI	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. M. Şirin ÇIKAR	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet AYGÜN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet KUBAT	İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Metin AYIŞIĞI	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Necdet HAYTA	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Necmettin ALKAN	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Nevzat TARTI	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Öztürk EMİROĞLU	Varşova Yunus Emre Enstitüsü-Polonya
Prof. Dr. Rafet ÇAVUŞOĞLU	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Recai KARAHAN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Reha SAYDAN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Resul ÖZTÜRK	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Samı Alı JABBAR,	Basra Üniversitesi-Irak
Prof. Dr. Serbo RASTODER	University of Montenegro-Karadağ
Prof. Dr. Serpil SÜRMEİ	On Dokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Selahattin SÖNMEZSOY	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Süleyman Turduyeviç KAYIPOV	Sincan Pedagoji Üniversitesi-Çin
Prof. Dr. Şakir GÖZÜTOK	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Şenol ÇELİK	Balıkesir Üniversitesi
Prof. Dr. Yakup ÇİVELEK	Bartın Üniversitesi
Prof. Dr. Zeki TAŞTAN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Abdullah DUMAN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Abdulmecit CANATAK	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Adnan ÇEVİK	Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doç. Dr. Bekir KOÇLAR	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

HAKEMLERİMİZ / REFEREES

Doç. Dr. Cem KAHYA	Bayburt Üniversitesi
Doç. Dr. Cengiz ATLI	İğdır Üniversitesi
Doç. Dr. Gülsen BAŞ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. İsmail EYYUPOĞLU	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Menaf TURAN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet DEMİRTAŞ	Bitlis Eren Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet PINAR	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Melih ERZEN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. M. Salih MERCAN	Bitlis Eren Üniversitesi
Doç. Dr. M. Akif ARVAS	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Murat ÖZTÜRK	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa SARICA	Pamukkale Üniversitesi
Doç. Dr. Nihat ŞİMŞEK	Gaziantep Üniversitesi
Doç. Dr. Özer KÜPELİ	Kâtip Çelebi Üniversitesi
Doç. Dr. Sabri AZGÜN	Atatürk Üniversitesi
Doç. Dr. Selma BAŞ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Tamer BALCI	The University of Texas-ABD
Doç. Dr. Tuncay ÖĞÜN	Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doç. Dr. Vecihi SÖNMEZ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Zafer KANBEROĞLU	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Doç. Dr. Zekeriya NAS	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Abdulaziz KARDAŞ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Abdullah OĞRAK	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Abdulhadi TİMURTAŞ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Abdurrahim TUFANTOZ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ahmet EYİM	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Aysun YARALI AKKAYA	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Arif GEZER	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Aydın GÖRMEZ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bülent ALAN	Mardin Artuklu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. E. Yaşar DEMİRCİ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ercan ÇAĞLAYAN	Muş Alparslan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ercan ÇALIŞ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ertuğrul ÇAVDAR	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Erkan AFŞAR	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fatih GENCER	Bitlis Eren Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ferit İZCİ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Fırat YILDIZ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Güneş ŞAHİN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet KULAZ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet TOP	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Metin YILDIZ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. M. Halil ERZEN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. M. Nuri KARDAŞ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nevzat KELEŞ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nilgün BİLİCİ	Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Oktay BAŞAK	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Osman AYTEKİN	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ömer DEMİRBAĞ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

HAKEMLERİMİZ / REFEREES

Yrd. Doç. Dr. Ramazan ÖZMEN

Yrd. Doç. Dr. Rahmi TEKİN

Yrd. Doç. Dr. Raşit KOÇ

Yrd. Doç. Dr. Recep DEMİR

Yrd. Doç. Dr. Sait EBİNÇ

Yrd. Doç. Dr. Sevda ERATALAY

Yrd. Doç. Dr. Veysi SEVİNÇLİ

Yrd. Doç. Dr. Yalçın KARACA

Yrd. Doç. Dr. Yasin DOĞAN

Dr. Salih Ahmad ABDULVEHHAB

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Kafkas Üniversitesi

Ezher Üniversitesi-Mısır

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,
The Journal of Social Sciences Institute
Sayı/Issue: 37 – Sayfa / Page: 11-20
ISSN: 1302-6879 VAN/TURKEY

Makale Bilgisi / Article Info
Geliş/Received: 16.11.2017 Kabul/Accepted: 01.12.2017

ŞEYH GÂLİB ŞAİR ŞEYH Mİ ŞEYH ŞAİR Mİ?

SHEIKH GALIB A SHEIKH POET OR A POET SHEIKH?

Yrd. Doç. Dr. Ömer DEMİRBAĞ
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi
Türk Dili Edebiyatı Bölümü
omerdemirbag59@gmail.com

Öz

Genel kanaate göre divân edebiyatının son büyük şairi sayılan Şeyh Gâlib hakkındaki çalışmalar, incelemeler, araştırmalar; daha çok onun şiirleri ve şairliği üzerinde yoğunlaşmak şeklinde olmuştur. Oysa Şeyh Gâlib'in aynı zamanda Mevlevîlik hiyerarşisinde önemli birer manevi makam olan “şeyhlik”, “dedelik” ve “postnişinlik” gibi unvanlara da sahip olduğunu dikkate alan bir bakış açısıyla gözlemlenmesine ihtiyaç vardır. Şeyh Gâlib'in sanatkâr kişiliği ile rûhânî hüviyeti arasındaki etkileşim incelendiğinde, onun şiirlerinin büyük ölçüde şeyhliğinden beslendiğini; ama şairliğinin ise, şeyhliğini kısmen gölgelediğini, geri plana ittiğini görebilmek mümkün. Daha pek çok eser verebilecekken, bir sanatkâr için çok erken olarak kabul edilecek bir yaşta, kırk iki yaşında hayatını kaybetmiş olan Şeyh Gâlib; hem şeyh, hem de şairdir. Öyleyse onun sanatçı kişiliği üzerinde yoğunlaşırken şeyhliğinin de dikkate alınması, kaçınılmaz bir durumdur. Bu çalışmada Şeyh Gâlib'in Mevlevîlik tarikatı içindeki mevkiinin ve Mevlevîlik kültürünün, onun şiirine nasıl katkıda bulunduğu; bu sebeple hep ön planda görülen şairliğinin ise, şeyhliğini nasıl “yıprattığı” üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Gâlib, şeyh, şair

Abstract

Sheikh Gâlib, generally accepted as the last great poet of the Divan Literature, studies on whom have been examinations, investigations; rather than concentrating on his poetry and poetry. However, Sheikh Gâlib also

needs to be observed from a point of view; takes into consideration that there are some important spiritual authorities in the hierarchy of the Mevlevi hierarchy such as ‘sheikh’, ‘dedelik’ and ‘postnisual’. When the interaction between the artistic personality of Sheikh Gâlib and his spiritual identity is examined, it can be seen that his poems are fed from the largely sheikhism; but it is possible to see that his poetry is partially shadowing his sheikhdom and pushing it backward. Sheikh Gâlib is both a poet and sheikh, who lost his life at the age of forty-two in an age that can be considered too early for an artist and maybe he would be able to give more works. So it is inevitable to take his sheikhdom into consideration while concentrating on his artist personality. In this study it is dwelled on how Sheikh Gâlib's position in the Mevlevi order and the Mevlevi culture contributed to his poetry; for this reason, the poetry which is always seen in the foreground is emphasized on how it ‘worn down’ the sheikhdom.

Keywords: Gâlib, sheikh, poet

Giriş

Klasik edebiyatımızla herhangi bir şekilde ilgisi bulunanlar için Yunus Emre ve Fuzûlî ile beraber mutlaka bilinmesi gereken üçüncü zirve, Şeyh Gâlib.

1757-1799 yılları arasında yaşayan ve bir sanatkâra göre çok genç sayılabilecek bir çağda, kırk iki yaşında hayata veda eden Şeyh Gâlib’e dair; tezkirelerden makalelere, tezlere, bildirilere ve ansiklopedilere kadar pek çok kaynaktan etraflıca bilgi, yorum, inceleme ve araştırmaya ulaşabilmek mümkündür.¹

Bu yazı, bir Mevlevî dedesi olan Şeyh Gâlib’in sanatkâr kişiliği ile rûhânî hüviyeti; yani şairliği ile şeyhliği arasındaki münasebet hakkında bir incelemeyi hedeflemektedir.

Şeyhlik - Şairlik

Hız. Ali’den İmam Şâfî’ye, Molla Câmî’ye kadar nice din büyüğünün aynı zamanda kudretli birer şair de oldukları dikkate alınırsa, asırlar içinde yetişen rûh ve mânâ önderlerinin şairlik tarafının da olması gerektiğine dair bir kanaatin, bir geleneğin oluştuğu hükmüne varılabilir.

Özellikle Anadolu sahasındaki tarikat şeyhlerinden pek çoğunun şu veya bu kıratında birer dîvân ya da dîvânçe kaleme almış olmalarında, söz konusu geleneğin ve beklentinin payı büyüktür.

¹ Esrâr Dede, *Tezkire-i Şu’arâ-yı Mevleviyye*, Haz: İlhan GENÇ, AKM Yay., Ankara, 2000, s.372-400; Şemseddin Sâmî, *Kâmûsü’l-A’lâm*, Tıpkıbasım, Kaşgar Neşriyat, Ankara, 1996, c.5, s.3246; Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmânî*, Haz: Nuri AKBAYAR, İstanbul, 1996, c.2, s.544; Beşir AYZAZOĞLU, *Şeyh Gâlib Kitabı*, İBB Yay., İstanbul, 1995

Mürşid konumundaki bu tasavvuf önderlerine ait manzumeler, çoğu kez edebi bir değer taşımasa da şairinin bir şeyh olmasından ötürü, halk nezdinde kabul görmüş, şöhret bulmuştur.

Ancak, bir “Pîr”in, mânevi ağırlığı kadar şairlik çapının olduğuna da zaman zaman rastlanmaktadır ve bu vadide Mevlânâ Celâlüddin başta olmak üzere, Dede Ömer Rûşenî’den Erzurumlu İbrahim Hakkı’ya kadar nicelerini saymak mümkündür.

Hele Gâlib’de şairlik, denilebilir ki şeyhliğini perdeleyecek derecede ışıltılı bir kâinattır.

Gâlib’de Şeyhlik - Şairlik I

Babadan dededen Mevlevî bir ailede dünyaya gözlerini açan Şeyh Gâlib’in asıl ismi Mehmed Es’ad’dır. (Sicill-i Osmânî’de “Sa’îd Mehmed Dede” olarak geçer.) (Mehmed Süreyya, 1996: 544)

Ünlü şaheseri *Hüsn ü Aşk*’ta henüz çocukken şiir söylemeye başlayarak çevresini hayrete düşürdüğünü (Doğan, 2011: 430) belirten Gâlib’in şairliği, Mevlevîliğin şiire çok yatkın rûhânî ikliminde yeşerip şekillenmiş ve kendisi, daha yirmili yaşlarda iken bir dîvân tertip etmeyi, sanat-edebiyat çevrelerinde tanınmış olmayı, başarmıştır. (Ayvazoğlu, 1995: 15-31)

“Mâderzâd” (doğuştan) şair olduğu bilinen Şeyh Gâlib’in on sekizinci yüzyıl İstanbul’u gibi bir ilim-sanat merkezinde yaşamasının yanı sıra, başta Mevlânâ olmak üzere, adeta bir şairler ordusunu barındıran Mevlevîliğe müntesip bir ailede doğup büyümüş olması, ondaki şairlik dehasının inkişafı için kolay ele geçmez nasiplerdi.

Gâlib’e göre ise, kendisinin şeyhliği de şairliği de Mevlânâ yolunun ona bahşettiği hasletlerdir.

*“Efendimsin cihânda i’tibârım varsa sendendir
Meyân-ı âşikânda iştihârım varsa sendendir”* (Okçu, 1993:580)

...

*“Etvâr-ı çarha uy Mevlevî ol
Seyrân edersin devrân edersin”* (Okçu, 1993: 782)

İstanbul’da olmak ve köklü, Mevlevî bir aileden yetişmek gibi Galib’in şairliğine açılmış ufuklara bir üçüncüsünü de eklemek gerekirse, onun on sekizinci yüzyılda yaşadığına dikkati çekmek yeterli olacaktır. Dîvân edebiyatının başlangıcından beş asır sonra gelmiş olmak, beş yüz yıllık muazzam bir edebî birikime konmak

demektir ve Gâlib, bundan, sınırları zorlayacak kadar faydalanmayı bilmiştir.

Gâlib’de Şeyhlik - Şairlik II

Gâlib’in şeyhliği ile şairliği, birbirini besleyen iki hüviyet gibi görülse de aslında bu iki hasletin, onda derin ve gizli bir çatışmanın kutupları olduğuna dair izleri, hayatının kimi safhalarından, ölümünden ve mısralarından sezebiliriz.

“*Terk-i ağyâr ile herkes vâsıl-ı yâr oldu lîk
Gâlib’in ağyârı Gâlib’dir hicâb oldur ki ol*” (Okçu, 1993: 730)

...

Ö bir şeyh idi.

Böyleyken “kurb-ı sultan”lık afetine aldırılmayarak III. Selim’le ve sarayla fazlaca içli dışlı olmasının izahı, onun şeyhliğini mi, yoksa şairliğini mi gerekçe olarak karşımıza çıkaracaktır?

III. Selim’in kız kardeşi Beyhan Sultan’a -hem de bizzat ismini anarak- şiirler yazması, onu kahrından ölmek gibi bir sona götürecek gizli ve ümitsiz bir aşk ihtimaline dair günümüze kadar gelen söylentilere sebep olmuştur. (Ayvazoğlu, 1995: 44) Bu noktada Gâlib, bir şeyh olarak mı yoksa bir şair olarak mı gözükmektedir?

Hüsn ü Aşk’ın yazılış vesilesini anlattığı *Sebeb-i Te’lif* (Doğan, 2011: 56-68) kısmında Şair Nâbi’ye -yer yer pek haklı olarak- yüklenirken Gâlib’in sergilediği öz güven, şairliğinin mi, şeyhliğinin mi bir gereği olarak değerlendirilmelidir?

Yine *Hüsn ü Aşk*’ta Gâlib, “övünme”ye ayırdığı bölüm olan *Fahriyye-i Şâirâne*’de (Doğan, 2011: 426-434) (kendini övmenin sûfiyane değil; şairane olduğunu bizzat serlevhada belirtiş, kayda değer.) o kadar tumturaklı mısralarla kendi eşsizliğini vurgularken aslında şeyh olan Gâlib mi, şair olan Gâlib mi konuşmaktadır?

Başta *Dîvân-ı Gâlib* ve *Hüsn ü Aşk* olmak üzere, hacimli ve uzun soluklu sayılabilecek dört esere imza atmış olduğu dikkate alınırsa, Gâlib’in, kısacık ömründe “irşâd”dan² çok, telife mesai harcadığı sonucuna varmak yanlış olmaz. Yalnızca bu bile Gâlib’deki şairliğin ne denli “galip” olduğunun bir göstergesi değil midir?

Yukarıdaki istifhamların tamamına verilecek cevap, elbette bizi, Gâlib’in bir şeyh olmaktan çok öte bir şair sayılacağına dair sonuca götürür. Çünkü Gâlib’de şiiir; şeyhliğe, dedeliğe ve postnişinliğe aykırı irtifalara tırmanacak kadar deha çapındadır.

² İrşâd: “*Mânen tenvir eyleme, gaşletten uyandırma yerinde kullanılır bir tâbirdir.*” Mehmet Zeki PAKALIN, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, MEB, İstanbul, 1993, c.2, s.82

Denilebilir ki onun şeyhliği, şairliğini beslemiş; ama şairliği, şeyhliğine ters düşmüştür.

Böylesi bir istikametten bakarak Gâlib'i, şairlik tarafı olan bir şeyh değil; şeyhliği de olan bir şair olarak görmek, daha isabetli bir yaklaşımdır.

“Ey hilâl ebrû dilin meyli sanadır doğrusu

Sû-yi mihrâba nigâhım gec-edâdır doğrusu

Râ kaşından inhirâf etsem riyâdır doğrusu

Ya sevâb olmuş veya olmuş hatâ sevdim seni” (Okçu, 1993:435-436)

Gâlib’de Şeyhlik - Şairlik III

Gâlib’de şeyhlik ve şairlik ilişkisi üzerine derinleşirken onun çok genç yaşlarda Mevlevîlik yoluna girdiğini, yolun icaplarını yerine getirdiğini ve bin bir günlük Mevlevî çilesini (Pakalın, 1993: 370-373) -bir kısmı İstanbul’da olmak üzere- tamamlayarak tam bir “seyr ü sülûk”³ yaşadığını göz ardı etmemek gerekir. (Ayvazoğlu, 1995: 20-21)

Gariptir, o, *Hüsn ü Aşk*’ta bir sûfinin ilâhî vuslata erinceye kadar yaşayacağı rûhânî halleri, mükemmel sembollerle hikâyeleştirip şiire döktüğünde, henüz çileye girmiş değildi. Yani Gâlib, daha yola girmeden yolun haritasını çıkaracak kadar tasavvuf-tarikat-Mevlevîlik kültürüne vakıftır ve onun olanca dünyası, hayatı, eserleri; bu kültürün rûh ikliminde şekillenmiştir.

Mevlevîlik çilesi boyunca tek mısra söylemeyen Gâlib, üç yıllık o zaman dilimi için, ilâhî kemal yolunda şiiri ve şairliği geride bırakmış görünmektedir. Kur’ân indiğinde dilleri tutulan şairleri ve Kâ’be duvarından indirilen Yedi Askı’yı hatırlatan bu durum, Gâlib’i susturan “hal”in azametini ve onun sülûk esnasında nasıl bir âleme daldığına dair, fikir vericidir.

İşte o noktada Gâlib’i, tam da Şeyh Gâlib olarak görmek, tanımlamak mümkündür.

Sülûkünü tamamlayıp da Galata Mevlevîhanesi’nde şeyhlik postuna oturduğunda genç Gâlib, Mevlânâ’nın ünlü hikâyesindeki tûtî kuşundan (Tâhirî’l-Mevlevî, 1971:792-952) farksızdır ve onu, çilesi esnasında edindiği batınî zenginlikle kafeslemeye hazır bir sürü tehdit beklemektedir:

³ Seyr ü Sülûk: “*Tarikate girip müntesiplerinin âdet ve filleriyle âmil olmak yerinde kullanılır bir tâbirdir.*” Mehmet Zeki PAKALIN, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.3, s.287-291

Şöhret, itibar, makam, “büyük şair”liğin pırıltıları ve sarayın iltifatları...

*“Reh-i Mevlevî’de Gâlib bu sıfatla kaldı hayrân
Kimi terk-i nâm ü şâne kimi i’tibâre düştü” (Okçu, 1993:868)*

M. Orhan Okay Bey hocamız merhum, yerinde bir tespitle ikinci mısradaki “kimi” sözcüklerinin “kimi zaman, bazen” şeklinde anlaşılabilmesine ve “bazen nam ve şanı terk edenin, bazen de itibar hevesine düşenin” bizzat Şeyh Gâlib olduğuna dikkat çeker. (Ayvazoğlu, 1995: 77-83)

Gâlib’de Şeyhlik - Şairlik IV

Tasavvuf, tarikat ve Mevlevîlik vadilerindeki derin vukufu ile, sohbetlerindeki cezb edici, kuşatıcı etkisi ile; çelebilîği, zarafeti ve şiirdeki tartışmasız kudreti ile... bir an geldi ki bütün İstanbul’da rûh, mânâ, âhenk ve söz denildi mi akla gelen tek isim, Şeyh Gâlib oldu.

Şeyhi olduğu Galata Mevlevîhanesi tepeden tırnağa onarıldı. Mesnevihanları atama izni ona verildi. Yalnızca dîvânının cildine ve tezhibine yüzlerce altın, ödeme yapıldı. Mevlânâ türbesi için hazırlatılan örtüye işlenecek şiir -ki büyük onurdur- ondan istendi. Hattat Cevrî’nin kaleminden çıkma eşsiz Mesnevî nüshası, ona hediye edildi. Sultan III. Selim, hususi sohbet meclisinde başını onun dizine dayadı... Ve o, hep okşandı, övüldü, yüceltildi. (Ayvazoğlu, 1995:41-44)

Cihan İmparatorluğu’nda ufukların gölgelenmeye başladığı ve zevale doğru gidişin hızlandığı on sekizinci yüzyılın ikinci yarısında Şeyh Gâlib’i bir iltifatlar, teveccühler, nüvazişler sağanağı altında görüyoruz.

Tarihte, hükümdarlara hakkı ihtar eden ve hak uğruna kaya gibi duruş sergileyebilen din büyüklerine rastlamak zor değildir. Böyleyken Gâlib, Osmanlı saraylarında “Pamuk Şeyh” diye anılmaktadır (Ayvazoğlu, 1995: 43) ve bir mürşid için fazlaca şık sayılabilecek giyimine kadar o, çeşitli mahfillerde konuşulmaktadır.

Mevlânâ hikâyesindeki tûtî, tam anlamıyla kafestendir artık.

Gâlib’de Şeyhlik - Şairlik V

Şeyh Gâlib’in ismini, yaşadığı dönemden “dekadanlar” polemîği (Ayvazoğlu, 1995: 143-149) günlerine, oradan da zamanımıza kadar getiren tek saik, onun şiiridir. Hatta denilebilir ki kendi asrından günümüze, onun şeyh olarak tanınması bile, şiiri sayesinde.

Nitekim, o devrin saray ve dergâhlarından bugünün, amfi ve sınıflarına kadar nice mekânlarda Şeyh Gâlib'i okuyanlar, onun rûhâniyetinden istifade eden müridleri değil, şiirinin hayranlarıdır.

Böyleyken niçin o, Şair Gâlib değil de Şeyh Gâlib diye anılır?

Çünkü onun şiiri; Mevlevîlik iklimi, Sebk-i Hindî sırrılığı ve Gâlib mizacının muhteşem kıvamda harmanlanması ile okuyucuyu "içeriye" doğru çeker.

Ve artık şu hükme varmanın yeri gelmiştir ki *Gâlib, içeriye doğru şeyh, dışarıya doğru şairdir.*

Gâlib'de Şeyhlik - Şairlik VI

Babasının "*siyah sakalı beyaz tahtaya, kefene yakıştıramadığı*" o hazin tepkiyle (Kabaklı, 1973:412) evlat acısını karşıladığı ölüm, çok vakitsizce, kırk iki yaşındayken Şeyh Gâlib'in kapısına dayandı.

Bir yıl kadar önceden başlayan ölüme gidiş, şöyle olmuştu:

Derin, meçhul bir teessür... Adeta yıkılış, aylar boyu içe kapanış, gündün güne tükeniş... Ve her ne idiye, o elemle son nefes.

Tahminler, yakıştırmalar, söylentiler aleminde birçok gerekçe hazırdır (İpekten, 1996: 12-15):

"-Şöhret ve itibara meylettiği için ötelere uyarılınca üzüntüden vereme yakalandı, öldü."

"-Can yoldaşı *Esrâr Dede*'nin ölümünü hassas ve nahif mizacı kaldıramadı, bu ıstırapla öldü."

"-*Edep hatasıyla nispeti kesildi, feyzini kaybetti; buna dayanamayarak öldü.*"

"-*Bir türlü içinden sökemediği gizli ve ümitsiz aşkla kahrından öldü.*"

Kim bilir, belki de Gâlib'in ölüm sebebi, onun birbirine düğümlü şeyhliği ile şairliği arasındaki ilişkide saklıydı.

Necip Fazıl'ın "*kriz entelektüel*" diye tanımladığı buhranın, bir tür sendrom olarak daha çok sanatkar-mütefekkir kişiliklerde görüldüğünü biliyoruz. Goethe'den Tolstoy'a nice fikir ve sanat adamında bu "ölüm öncesi inziva"ya rastlamak, mümkün.

Acaba Gâlib'in ölüm vesilesi, ancak Mevlânâ ve Molla Câmî gibilerin kaldıracabileceği şeyhlik ve şairliğin dayanılmaz ağırlığı mıydı?

Onun, kırk iki yıllık kısa ömründe iki kez rûhen kabz⁴ haline düştüğünü ve uzlete⁵ sığındığını görmekteyiz. İlk uzleti, ona tasavvufun kapısını açar; ikincisi ise ölümün. Delikanlılık demlerinde girdiği Mevlevîlik çilesinden şeyh olarak çıktı; dünyevi debdebelerin, batınında koyulaştırdığı kasvetle çekildiği inzivadan ise, sonsuzluğa uğurlandı.

Her iki geçitte de Gâlib; şiirden uzaklaşmış, onu geride bırakmış, sadece şeyh olarak kalmıştır. Şairlik ve şeyhliğin birbirinden çözüldüğü bu noktadan bakarak onun esrarlı, münzevi ölümü için, artık:

-*Şairliğinin gölgelediği şeyhlik, sonunda galip geldi, desek, yeridir.*

Şeyh Gâlib'in dünyaya ikinci ve son kez sırt dönüşüne, ölümüne, Şair Surûrî, tarihler düşürür:

*"Hüzn ile yazdı Surûrî târîh
Geçdi Gâlib Dede cândan yâhû"* (1213)

...

*"Medd edüp âhı dedüm târîhini
Oldı nâ-peydâ meded Gâlib Dede"* (1213) (Güzeller, 2007:

49)

Sonuç

Şeyh Gâlib'e ulaşmak, onu tanımak ve yorumlayabilmek için eserlerinden, özellikle şiirlerinden başka vasıta yoktur. Yani onun şairliği, bu noktada da araya girmekte ve Şeyh olan Gâlib'i kısmen elden kaçırmaya yol açmaktadır.

Oysa onun:

*"Sad şükr ola Hayy-ı lâ-yemût'a
Kim erdi söz âlem-i sükûta"* (Doğan, 2011: 426)

dediği noktadan sonraki Şeyh Gâlib'i görebilmeyi de amaç edinen bir tefekkür ve tahlil hamlesine ihtiyaç vardır.

Şimdiye kadar divân edebiyatının tarihi seyri ve bilinen kalıpları içinde gözlemlenen Şeyh Galib, gerçek Şeyh Gâlib'in ne kadar yakınındadır?

Günümüzün ve geleceğin edebiyat bilimcisinden; hem şeyh, hem şair olan Gâlib'i; İslâm medeniyeti- Tasavvuf - Mevlevîlik

⁴ "Kabz: Sâlikin gönünün hesaba çekilmesi ve sıkıştırılması..." Süleyman ULUDAĞ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yay., İstanbul, 2012, s. 201

⁵ "Uzlet: Halka karışmamak, onlardan ayrı yaşamak, inzivaya çekilmek..." Age, s.364-365

ufuklarının çevrelediği bir alan içinde de izleyip tanımlayabilecek araştırmalar, incelemeler beklenmektedir.

Kaynakça

AYVAZOĞLU, Beşir, (1995). *Şeyh Gâlib Kitabı*, İBB Yay.: İstanbul.

AYVAZOĞLU, Beşir, (1995), “Yaşayan Şeyh Gâlib”, Beşir AYVAZOĞLU, *Şeyh Gâlib Kitabı*, İBB Yay.: İstanbul.

Esrâr Dede, (2000), *Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye*, Haz: İlhan GENÇ, AKM Yay.: Ankara.

GÜZELLER, Özlem, (2007), *Surûrî Dîvânı'ndaki Manzum Tarihler*, (Yayımlanmamış YL Tezi), Dumlupınar Ü., SBE: Kütahya.

İPEKTEN, Haluk, (1996), *Şeyh Gâlib Hayatı Sanatı Eserleri*, Akçağ Yay.: Ankara.

İSEN, Mustafa, (1995) “Osmanlılarda Devlet-Sanat İlişkisi ve Bu İlişkinin III. Selim'le Şeyh Gâlib'deki Görüntüsü”, Beşir AYVAZOĞLU, *Şeyh Gâlib Kitabı*, İBB Yay.: İstanbul.

KABAKLI, Ahmet, (1973), *Türk Edebiyatı*, Türk Edebiyatı Vakfı Yay: İstanbul.

KISAKÜREK, Necip Fazıl, (1997) *Bâbîâli*, bd Yay.: İstanbul.

KOCATÜRK, Vasfi Mahir, (2016), *Büyük Türk edebiyatı Tarihi*, İKÜ Yay.: İstanbul.

Mehmed Süreyya, (1996) *Sicill-i Osmânî*, Haz: Nuri AKBAYAR, Tarih Vakfı Yurt Yay: İstanbul.

OKAY, M. Orhan, (1995). “Gâlib Dede'nin Dramı”, Beşir AYVAZOĞLU, *Şeyh Gâlib Kitabı*, İBB Yay.: İstanbul.

OKÇU, Naci, (1993), *Şeyh Gâlib ve Dîvânının Tenkidli Metni*, KB Yay.: Ankara.

PAKALIN, Mehmet Zeki, (1993) *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, MEB: İstanbul.

Şemseddin Sâmî, (1996), *Kâmûsü'l-A'lâm*, Tıpkıbasım, Kaşgar Neşriyat: Ankara.

Şeyh Gâlib, (2011) *Hüsn ü Aşk*, Haz: Muhammet Nur DOĞAN, Yelkenli Yay: İstanbul.

Tâhirü'l-Mevlevî, (1971), *Şerh-i Mesnevî*, Şamil Yay.: İstanbul.

ULUDAĞ, Süleyman, (2012), *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yay.: İstanbul.

